

Torah Bytes

A weekly Dvar Torah on the Parsha by Rabbi Dovid Horwitz
and the Rabbanim of the Ra'anana Kollel
Dvarim Chazon 5784

In memory of Rose Friedman, Reizel bat Asher a"h
on her first yartzheit

Shabbat Times
19:11 20:08

Issue 45

This Shabbat we begin reading the fifth and final book of the Torah, the book of Devarim, which always coincides with the Shabbat before Tisha B'av.

What is the connection between this parsha and Tisha B'av that they always appear in such close proximity? The popular answer is that the word Eicha, which opens the Book of Lamentations that we read on Tisha B'av, also appears in this parsha by Moshe Rabbeinu. Perhaps we can find another insight if we look at Rashi's commentary in the beginning of this week's parsha. The Torah states that that it was an eleven day journey from Chorev, which is a referral to Mount Sinai, to Kadesh Barnea via Har Seir. Kadesh Barnea was located on the border between Egypt and Eretz Yisrael. The next verse reads, "And behold in the fortieth year and the eleventh month Moshe spoke to the entire congregation of Israel." What message is the Torah conveying with this historical account? Rashi explains that Moshe was chastising them! "See what you have done! Hashem was prepared to bring you into the land of Israel in the short span of eleven days! He even hastened the eleven day journey into one of only three days. Hashem was so eager to bring you into the land quickly, but because of your sin with the spies, you needed to spend forty years wandering this desert!"

Rashi also tells us that the entire book of Devarim was Moshe's farewell speech to the Jewish people, as he knew that the time of his death was fast approaching. Moshe is aware that he will not be able to take care of them for much longer. He chose to use the time he had left to instruct the people in the fundamentals of faith of Judaism and how they could best navigate their connection to Hashem without him.

The first lesson that Moshe's teaches them is cause and effect! It is essential for us to realize that our problems are of our own making. "Do not blame Hashem for your troubles! Blame yourselves!" This is the first lesson of the book of Devarim. Why did we need to wander the wilderness for forty years? It wasn't Hashem's fault, for He wanted to bring us in quickly! It was **our** fault for messing up by sending the spies.

This message is so important for us to internalize as we are approaching Tisha B'av. Most of us feel helpless when it comes to Tisha B'av. Many of us are unable to feel the loss of the Beit Hamikdash and don't know how to respond or how to react in order to make things better.

Our sages refer to Tisha B'av as a festival, implying that it is not merely a terrible day to "get past." It is a day we are meant to experience, a day that should transform us into better Jews!

Parshat Devarim tells us to take responsibility for our actions. If a short journey turns out taking forty years, then **we** are doing something wrong! If the Beit Hamikdash was destroyed, then **we** did and are still doing something wrong, for if we were doing everything right, Moshiach and the third Temple would already have arrived! The Rambam writes in the beginning of the laws of Ta'anit that the Jewish people have an obligation to fast and to pray whenever there is calamity and suffering in the nation, and that failing to take responsibility for our predicaments is actually an act of cruelty on our part, for if we fail to get the message when our troubles are relatively "mild", Hashem will have no choice but to sent stronger troubles until we get the message. All troubles can be avoided if we simply got the message when things are good, or just mildly difficult.

Certainly in my lifetime, I do not recall a more dangerous time that the Jewish people in Eretz Yisrael has faced as the one we are facing now. Our enemies surround us and they are sharpening and bearing their "swords", threatening to destroy us at all costs. The fact that this threat is transpiring now, with our enemies suggesting that the hammer will fall on Tisha B'av, shows how finely attuned they are to our spiritual ebbs and flows. Could Hashem have sent us any bigger message than having our enemies threaten us on Tisha B'av?! Failing to get this message could have dire consequences, G-d forbid! And the message is Chazon - Devarim!

Chazon, look and contemplate, the words of Devarim. Realize that the turmoil that engulfs us is of our own making and do something about it! What are we to do? The Rambam tells us to fast, to pray and to repent!

Tisha B'av is considered a "festival" because the fact that Hashem still feels compelled to "discipline" us, shows that He still believes in our ability to improve our ways, hastening our redemption.

Let us cry out to Hashem with prayer and repentance today, thereby empowering Hashem to bring our salvation swiftly, without further suffering and casualties, so that this coming Tisha B'av, we may eat and rejoice in Jerusalem in the presence of the Shechina in the Third Beit Hamikdash!

Am Yisrael Chai!

FOR CHILDREN TISHA B'AV NEIGHBORHOOD EVENT

RCK RA'ANANA COMMUNITY KOLLEL

Rebound

A powerful portrayal of the terrible repercussions of rechilus and a timeless message in learning resilience

RECOMMENDED FOR AGES 7 AND UP

KBA at 4pm

RUN TIME: APPROX 50 MIN

THE ISADORE AND RUTH GIBBER

WORLDWIDE TISHA B'AV EVENT 5784

THE WORLD IS AGAINST US. TRAGEDIES SURROUND US. **WHAT DO WE DO NOW?**

RCK RA'ANANA COMMUNITY KOLLEL

At KBA, Tel Chai 4 beginning 5pm sharp!

Torah Bytes

דבר תורה שבועי מפי רבני הכולל הקהילתי ברעננה

פרשת "דברים-חזון" התשפ"ד

זמני השבת

19:11 20:08

להצלחת צבא ההגנה לישראל וכוחות הביטחון

גליון

45

שאל את הרב

ראש בית המדרש הרב שבתי יגל שליט"א

כמות המשקה ומרווח הזמן של שיעורים לעניין 'תשעה באב' הוא: 40 מ"ל של משקה (אפשר גם שתיה מתוקה או מיץ תפוזים וכדומה) כל 4-5 דקות (ואם מכירה את עצמה שגם חוסר אכילה גורם לה להפחתת החלב, אז תאכל גם 'לשיעורים' כלומר 30 סמ"ק שלא מאכל כל 4-5 דקות. באותם 4-5 דקות אפשר גם לאכול פחות מכשיעור וגם לשתות).

בכל מקרה, אם במהלך הצום היא נופלת למשכב, או שיש לה סחרורות, או עיגולים שחורים בעיניים וכדומה, תשבור את הצום ותאכל ותשתה כדרכה.

שאלה: האם מותר ללמוד בתשעה באב לימוד בעיון? כמובן בדברים המותרים. או שרק לימוד שטחי ופשוט?

תשובה: נפסק להלכה שאסור ללמוד תורה בתשעה באב, משום שהתורה היא משמחת וכפי שנאמר 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב', אך מותר ללמוד ב'דברים המותרים', כלומר לימוד חלקי התורה הנוגע לחורבן ולאבל, כמו ספר איוב, הנבואות הרעות שבנביא ירמיה, מדרש איכה, והלכות אבלות.

(ואגב, יש מחלוקת וחכירה באחרונים, האם הכוונה שאין מצווה של לימוד תורה בתשעה באב כלל [והגית בו יומם ולילה' - חוץ בתשעה באב] אלא שאם רוצה הרשות בידו ללמוד ב'דברים המותרים', או שהכוונה היא שגם בתשעה באב יש מצווה חיובית של לימוד תורה, אלא שהמבחר - מה ללמוד - מצומצם רק ל'דברים המותרים').

והנה כתב המשנה ברורה שגם כאשר לומד בדברים המותרים ילמד רק לפי פשוטם של דברים, אבל לא בדרך פלפול, כי לימוד בדרך פלפול משמח את האדם, ושמחה בתשעה באב מלימוד התורה - אסורה.

אך יש חולקים וסוברים שגם לימוד עיוני ומפולפל מותר בתשעה באב, ובתנאי שיהיה ב'דברים המותרים'.

והגר"ע יוסף קארו כתב שיש לחלק בין שני סוגים של 'לימוד בעיון' יש לימוד בעיון הנצרך להבנת העניין שהוא אכן מותר גם בתשעה באב, אך יש לימוד שכל תכליתו הוא לחדש חידושים ולפלפל, והוא אסור בתשעה באב - אף בדברים המותרים.

ומהגר"א וייס שליט"א שמעתי שלדעתו מותר בימי אבלות ללמוד בדברים הרעים ולחדש חידושים, ואינו מבין היאך ניתן ללמוד מבלי לחדש חידושים, וכי אדם מתיישב ללמוד כדי לחדש? הוא מתיישב ללמוד כדי ללמוד והחידושים באים מאליהם בדרך הלימוד (ובכך אומרים כך בשם החזו"א) והוא נוהג להקל בשאלות אלו כדי להחמיר במצוות לימוד תורה.

נמצאנו למדים שיש בזה דעות שונות, והעיקר שיכוון לבו לשמיים.

ואז כנכנס אדם בלבוש מזור נעמד במרכז החדר שם יד ימין על עיניו ואומר בקול רם: יד ימין על העיניים ונקבל עול מלכות שמים. "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד". "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם" "מאמע" "טאטע" ילד טהור וזך קם מפנית החדר, ילד אחר מתחיל לבכות, כמה ילדים רצים לעברו, עוד נשמה טהורה נזכרת מהיכן היא באה ולכן היא שייכת.

היה רק צריך לנקות את האבן בשביל לגלות שהיא בכלל יהלום.

ככה הרב מפוניבז' אסף עוד ילד ועוד ילדה, כי לא היה צריך שום דבר רק להזכיר.

הסיפור הזה הוא הסיפור שלנו!!

עבר כל כך הרבה זמן, אין לנו לא אבא ולא אמא לא בית מקדש ולא נביאים, שכחנו הכל.

ילדים טהורים בתוך ים של שקר, ואנחנו כבר חושבים שזה המקום שלנו, שלכאן אנחנו שייכים. ואנחנו רק מבקשים שהקב"ה יבוא אלינו, ויזכיר לנו. שיבוא ויאמר: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד".

זה כל מה שאנחנו מבקשים "ממקומך מלכנו תופיע".

ואנחנו מבטיחים לו, שבימים שהוא יעשה את זה אנחנו נקום מהמיטה ונרוץ אליו ונקרא בקול: "אבא כל כך התגעגענו". כי אנחנו בוכים לא רק על אלה שהיו, ולא רק על בית המקדש.

אנחנו בוכים גם על עצמנו, ומבקשים: "למָה לְנֶצַח תִּשְׁכַּחַנו תַּעֲזְבוּנוּ לְאָרֶץ יָמִים. הַשִּׁיבֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ וְנִשְׁכַּחַנו חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם."

שאלה: האם מותר לטעום מתבשילי הבשר של שבת לקיים מצוות 'טועמיה'? **תשובה:** הטעם של מצווה זו לטעום מכל תבשיל שמתבשל לכבוד שבת, הוא כדי שיהיה לו מאכלים טעימים לשבת, שהרי בשבת כבר לא יוכל להוסיף תבלינים וכדומה מחמת חששות של 'בישול', ובנוסף לכך, אם האוכל יימצא לא טעים, יבוא לידי כעס על בני ביתו ויפגור ה'שלום בית'.

ולכן גם בערב שבת חזון כתבו הפוסקים שיש לטעון מהתבשיל, כדי לתקנו יפה, אף אם התבשיל בשרי, אך מאחר ונוהגים לא לאכול מאכלי בשר בתשעת הימים, יטעום ויפלוט ולא יבלע.

ויש שכתבו שמי שרגיל לקיים מצווה זו בכל ערב שבת מותר לו לטעום ולבלוע גם בערב שבת חזון כיוון שכונתו רק 'לטועמיה חיים זכו', וטעימה כגון זו, אין זה בכלל אכילת בשר האסורה משום שמחה.

אך כמובן יש להדגיש שמדובר על 'טעימה' כלומר אכילה מועטה, ולא אכילה מרובה... ובמילים אחרות שיהיה זה בגדר 'טועמיה חיים זכו' ולא בגדר 'וגם האוהבים דבריה גדולה בחרו'....

שאלה: האם מניקה חייבת בצום תשעה באב?

תשובה: אישה מניקה שכבר התאוששה מהלידה (ועברו לפחות 30 יום מהלידה) וכוחותיה שבו לה, ומרגישה בריאה, ואין לה בעיה רפואית - חייבת בצום תשעה באב.

אולם פעמים שאף שמצד עצמה היא אכן חייבת בצום, מכל מקום מצד תינוקה שזקוק ל'חלב אם' היא לא תוכל לצום רגיל ואבאר:

ידוע ובדוק ומנוסה שחוסר שתייה (ופעמים גם חוסר אכילה) משפיע על כמות החלב שיש לאישה, ואם תינוקה ניזון רק מחלב אם (ולא נותנים לו כלל תחליפים) אם כן יש חשש סביר שבמהלך הצום היא לא תוכל להעניק לתינוקה את המזון שהוא זקוק לו.

וכתבו הפוסקים שאין צורך משום כך לשנות את מזון התינוק, ולתת לו תחליפים, מאחר ששינוי מזון התינוק יכול לגרום לבעיות מעיים לתינוק.

ולכן במקרה כזה יש שתי גישות בקרב מורי ההוראה מה יש לעשות:

גישה אחת: תכין את עצמה לצום עם שתיה מרובה (וממליצים שתיה מתוקה) וכדומה, והיה ובמהלך הצום יתברר שלמרות ההכנות חסר לתינוק חלב - תשבור את הצום ותשתה רגיל (ואם זקוקה רק לשתייה ולא לאכילה, נראה שיש מקום להחמיר שרק תשתה ולא תאכל).

גישה שנייה: מתחילת הצום תשתה ל'שיעורים', כדי שמצד אחד בוודאי לא יחסר לה נוזלים, אך מצד שני בוודאי תוכל להשלים את הצום, שהרי מי ששותה ל'שיעורים', נחשב שהוא צם.

נוט אשולחן שבת

למה לנצח תשכחנו הרב משה אריאל מרגי שליט"א

זה כנראה הסיפור הכי מפורסם על הרב מפוניבז'.

בחורבן יהדות אירופה היו מאות ילדים יהודים שהוחבאו במנזרים, ילדים קטנים נשמות טהורות בתוך ים של שקר. והשקר ניצח.

תוך תקופה קצרה רובם כבר לא זכרו מהיכן הם באו והתערבבו לחלוטין בתוך שאר ילדי המנזר.

לאחר השואה היה הולך הרב מפוניבז' לאותם מנזרים, ומציג את עצמו כשליח של כל עם ישראל להחזיר את הילדים האלו לחיק היהדות, "ממוני גבך".

זה שאבא ואמא נשרפו לא אומר שהנשמה של הילד גם צריכה להישרף. ובכל מקום שהגיע העמידו הנזירות 'פני עגל', אין להם מושג מי מהילדים יהודי ומי לא, המסמכים 'נאבדו' ובדיוק אתמול החליפו את מנהל.

כן, וודאי שאנחנו מעוניינים לסייע, רק שאין לנו איך, אבל אם הרב יזהר אותם בעצמו אדרבה ואדרבה.

ביקש הרב מפוניבז' להיכנס לחדר הילדים ממש לפני השינה לאחר שהם כבר במיטות, לשתי דקות.

נדמיין את הסיטואציה; חדר גדול - מלא מיטות שקט ורגוע, עשרות ילדים רחוצים ורגועים שוכבים בדממה, כולם נראים אותו דבר ללא שום הבדל.